

RAPPORT 2011

NORSK SIGRID UNDSET-DAGENE LILLEHAMMER
LITTERATURFESTIVAL
24. - 29. MAI 2011

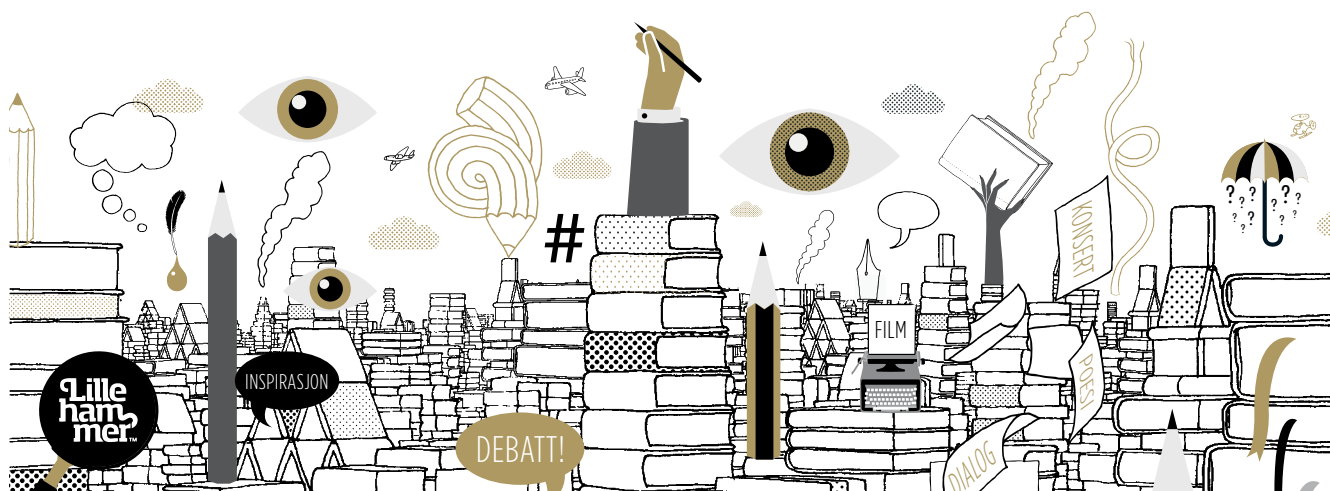
TEMA BYEN

"Slik bekreftes det – er det noen som sier – den hypotese at ethvert menneske i sitt sinn bærer på en by, som er skapt utelukkende av forskjeller, en by uten figurer og former, som utfylles av de enkelte konkrete byer."

ITALO CALVINO – Usynlige byer.

DAG SOLSTAD
CARL FRODE TILLER
KARIN FOSSUM
BEATE GRIMSRUD
ANE DAHL TORP
ASLI ERDOĞAN (TR)
ANDRÉ BRINK (ZA)
KATE MORTON (AU)
JORALF GJERSTAD
MARIA AMELIE
WENDY GUERRA

KOLBEIN FALKEID
JAN KJÆRSTAD
RAGNAR HOVLAND
ROY JACOBSEN
TONE HUSE
THORVALD STEEN
THOMAS HYLLAND ERIKSEN
HALLGRÍMUR HELGASON (IS)
COLM TÓIBÍN (IE)
HOVEDØEN SOCIAL CLUB
KJELL WESTÖ (FI)
MONIKA FAGERHOLM (FI)
TERRY EAGLETON (UK)
KNUT NÆRUM
JAN VARDØEN
ARNE HJELTNES
ERLING DOKK HOLM
HANS ROTMO
MATHIAS EICK

VELKOMMEN TIL EN STOR FESTIVAL I EN LITEN BY!

Dagbladet

Eidsiva

Århus

Oslo

Bergen

Trondheim

Stavanger

Kristiansund

Lillehammer

MER INFO: LITTERATURFESTIVAL.NO

billett

INNHold

Innledning	3
Festivalen i tall	4
Tema og program	6
Pegasus – program for barn og unge	8
Informasjonsarbeid	10
Samarbeidspartnere	12
Organisasjonen	13
Økonomi	15
Tema 2012: Penger	16
Artister	17

INNLEDNING

*Mer enn 500 tilskuere fulgte Dag Solstad på hans vandring gjennom Lillehammer og Roman 1987.
Foto: Leslie Begby/LKK*

For 17. år på rad ble byen Lillehammer preget av forfattere, artister og engasjerte festivalgjengere i alle aldre den siste uken i mai. Det var også BYEN som preget årets festival.

I vårt rikholdige program så vi på byen gjennom litterære, historiske, politiske og sosiologiske briller. I serier som *Bytriangelet*, *Byrekka*, *Litterære vaganter* og *Byens tak*, inviterte vi til forfattermøter, samtaler og debatt omkring urbanisering, byplanlegging, arkitektur, slum, kriminalitet og flanørens vandring gatelangs for å nevne noe. Vi feiret to 70 års-jubilanter som har satt litterære avtrykk på hver sin måte, Dag Solstad og Bob Dylan.

Vi nådde et stort publikum med over 23 000 besøkende.

Norsk Litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene har nasjonal status som knutepunkt. Det krever at vi hele tiden strekker oss på kvalitet og tør å orientere oss mot det ukjente. Vi har et ansvar for å introdusere folk for nye forfatterskap og ukjent litteratur, men vi skal også øke litteraturinteressen gjennom å nå nye publikumsgrupper.

Spesielt stolte er vi av vår omfattende satsning på barn og unge, Pegasus. Gjennom året ble det arrangert kurs og verksteder, konkurranser, aktiviteter, forfattermøter og forestillinger for barn og unge fra barnealder til og med videregående skole.

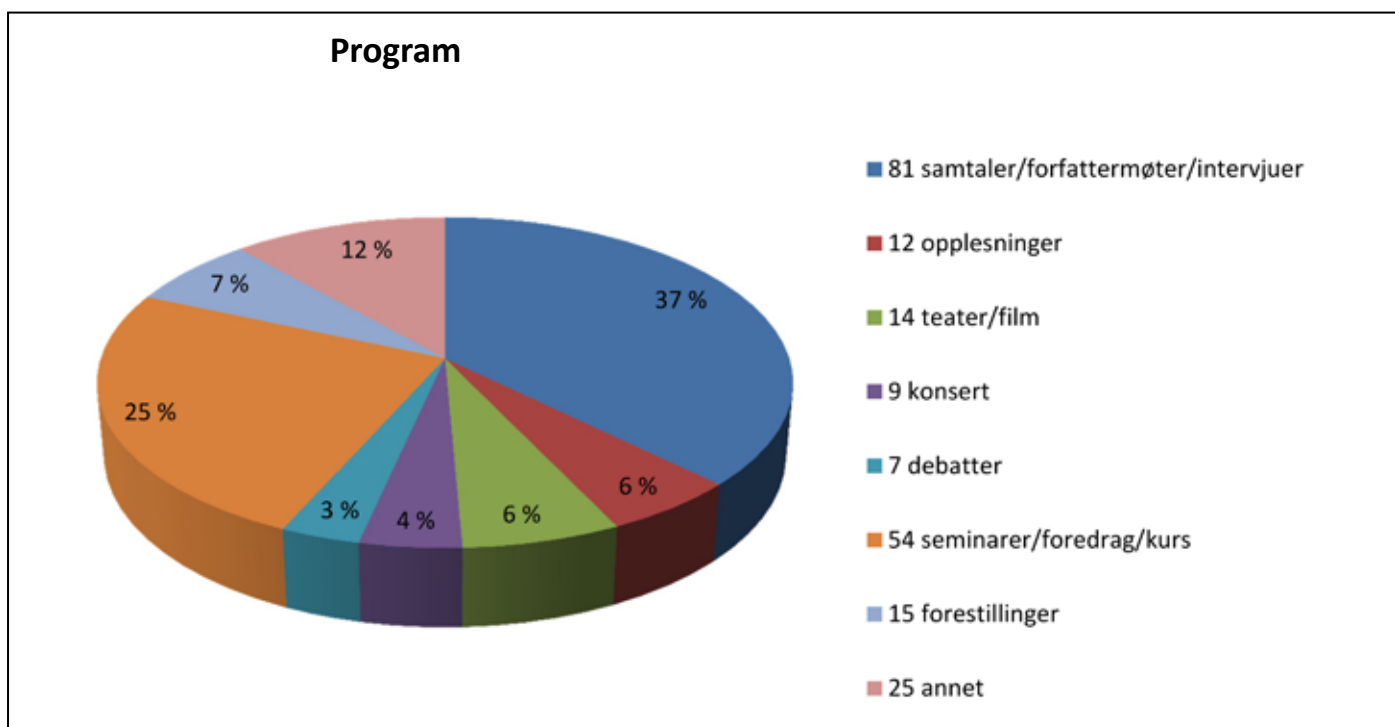
Hele byen tas i bruk, gjennom et godt samarbeid med andre aktører i regionen.

Takk for i år og velkommen tilbake 29. mai til 3. juni 2012!

Hilsen festivaladministrasjonen

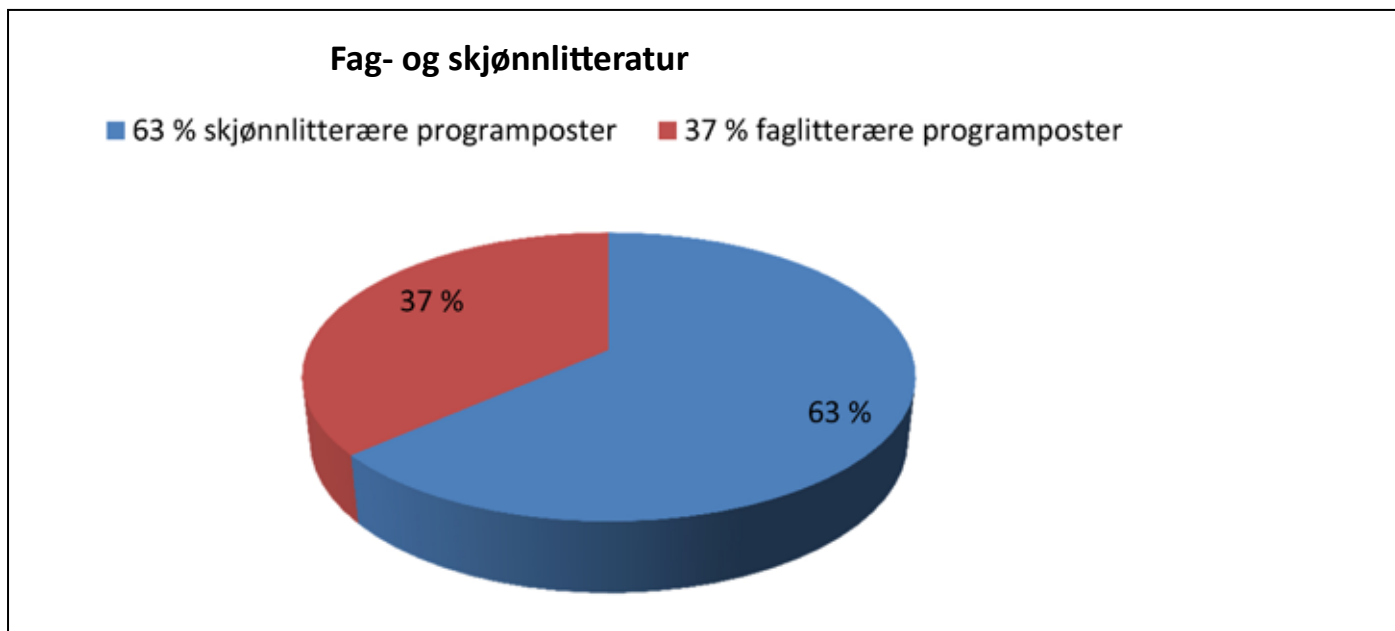
FESTIVALEN I TALL

Festivalen hadde til sammen 218 arrangementer. Disse fordelte seg slik:

Kategorien annet består av kunstutstillinger, quiz, fotballkamp, hagefest, vandringer, prisutdelinger med mere.

37 % av festivalens litterære program var faglitterært. 63 % var skjønnlitterært.

397 artister og forfattere opptrådte på festivalen. 26 nasjoner var representert blant festivalens gjester og artister. Festivalen hadde 49 samarbeidspartnere. 216 frivillige var i sving for å gjennomføre festivalen. 56 arrangementer var relatert til temaet Byen.

Alle programposter for barn og unge er gratis. Det er også alle programposter i Søndre Park. I løpet av festivalen fikk publikum tilbud om 89 programposter som krever billett og 78 åpne, gratis programposter. I tillegg kommer tilbudene om gratis verksteder, skolebesøk og barnehagebesøk.

Besøksstall:

Pegasus - kurs/verksteder/konkurranser/aktiviteter	592
Pegasus - besøk til skole og barnehage	642
Pegasus - festivalprogram	4881
Gratisarrangement	6322
Arrangement med ekstern arrangør	2412
Arrangement med billettsalg	8491
Til sammen	23340

Besøksutvikling:

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
14100	14200	16800	17000	20550	20000	22400	25600	23340

Festivalen teller alle besøkende på alle arrangementer, også på de som er gratis. Publikum på aktiviteter på åpen gate er ikke telt med. Av de 23 340 besøkende var 6115 besøkende på Pegasusarrangementer.

Publikum på Dylan Night. Foto: Leslie Begby/LKK

TEMA OG PROGRAM

Vi former byen, og byen former oss. Litteraturen er uløselig knyttet til byen – særlig utviklingen av romanen; fra James Joyce's detaljerte skildring av Dublin, via Prousts Paris, Woolfs London, og Hamsuns Oslo. Gjennom byen går de litterære strømningene som leder opp mot vår tid.

Samtidslitteraturen forholder seg nesten alltid til byen på ett eller annet vis og defineres gjerne av om den befinner seg i eller utenfor den. På hvilken måte forteller litteraturen historier om byens rolle i formingen av vår kultur? Byen forbinder ulike kulturer og er et sted for både konflikt og nyskapning. Hvordan ser samtidens og framtidens byer ut i norsk litteratur? Fribyer, eksilbyer, mytiske byer – hvilken plass har de i litteraturen? Dette var spørsmål som ble reist under årets festival.

Byen preget festivalen i stor grad, men blant de over 200 program-postene fant vi også forfattermøter, debatter, opplesninger og andre opplevelser som levde sitt eget liv, utenfor *Byen*.

Wendy Guerra leser i Søndre Park.
Foto: Per Gunnar Voll/LKK

I årets åpningsforestilling fikk publikum delta i en hyllest av Lillehammer by, Dobloug-prisvinnerne og 70-årsjubilant Dag Solstad, i tillegg til at leserne og selve boka ble feiret, gjennom en litterær forestilling hvor også forfatterne Tove Nilsen, Vigdis Hjorth, Jonny Halberg og Anna Fiske, musikerne Mathias Eick, Håkon Kornstad og Andreas Ulvo, samt skuespiller Ane Dahl Torp medvirket.

Feiringen av en av Norges betydeligste samtidsforfattere, Dag Solstad, gikk som en rød tråd gjennom festivalprogrammet, med lørdagens byvandring som et klart høydepunkt. I et 5 timer langt arrangement fulgte vel 500 publikummere Solstad på hans vandring gjennom Roman 1987 og dagens Lillehammer. André Brink fra Sør-Afrika, var aktiv motstander av apartheidregimet og utgitt en rekke romaner hvor menneskeverd, rasepolitikk og de hvite boernes situasjon står sentralt, holdt årets Bjørnsonforelesning og talte om forsoning, både i livet og i litteraturen.

Et av fokusområdene under årets festival var Cuba. Vi inviterte den unge og anerkjente Wendy Guerra og arrangerte et internasjonalt forfattermøte med henne. Det var foredrag om cubansk litteratur og filmen *Suite Habana* inngikk i vår serie filmer fra storbyer. Norske forfattere som Ragnar Hovland, Tove Bakke og Torggrim Eggen fortalte om sitt sterke forhold til Havanna og vi fikk dikt av cubanske poeter som Virgilio Piñera presentert av gjendikter Tove Bakke.

Årets hovedforedrag ble holdt av Asli Erdoğan. Hun er den første kvinnelige forfatteren som er oversatt direkte fra tyrkisk til norsk. Hun fikk sitt gjennombrudd som forfatter med romanen *Byen med den røde kapp* og har en allsidig bakgrunn som fysiker, menneske-rettsaktivist og spaltist i avisa *Radikal*.

En helt spesiell boklansering fant sted under Norsk Litteraturfestival da 16 av de i alt 19 muslimske kvinner mellom 19 og 42 år, som har bidratt til utgivelsen *Muslimske røstekster* presenterte denne. Antologien ble først presentert av bokens redaktører, Nazneen Khan-Østrem og Mahmona Khan, før bidragsyterne presenterte seg selv og sin opplevelse av å være ung, kvinne og muslimsk.

I anledning av at det er 150 år siden Fridtjof Nansens fødsel, i et år som startet med arrestasjonen av Maria Amelie utenfor nettopp Nansenskolen, var det naturlig for festivalen å invitere blant andre Maria Amelie til å delta i en diskusjon av "Hvem trenger Nansen-passet i dag". Amelie deltok i flere programposter under Norsk Litteraturfestival.

Maria Amelie i forfattermøte på Lillehammer Kunstmuseum.

Foto: Daniel Shay Lunt/LKK

Norsk Litteraturfestival har en tydelig nordisk profil og har hvert år en rekke nordiske forfattere i programmet. I år deltok blant andre Monika Fagerholm og Kjell Westö, begge Nordisk råds litteraturprisnominerte forfattere fra Finland, i tillegg til Timo Parvela, Mustafa Can og Catarina Gripenberg. Islandske Hallgrímur Helgasson ble dessverre forhindret av askeskyen over Island i begynnelsen av festivalen, men rakk å møte Johan Harsted og Jòanes Nilsen i programposten Byens tak. Den australske forfatteren Kate Morton gjestet også festivalen. Mange møtte fram for å høre den internasjonale suksessforfatteren fortelle om sine romaner under Bokbadet i Maihaugsalen.

Blant debattene under årets festival nevnes bransjedebatten hvor en fremtidig norsk boklov

for første gang ble debattert med kulturminister Anniken Huitfeldt som deltaker. Kulturministeren deltok også i bibliotekdebatten som kretset om hvilke funksjoner fremtidens bibliotek skal fylle. I samarbeid med Klassekampen arrangerte vi debatten "Islamsk feminisme" om muligheten for å kombinere islam og feminisme i Norge i dag.

Med over 215 programposter fikk festivalen kritikk for å være for bred og utydelig, men også positive tilbakemeldinger for å være omfattende og inkluderende. Byen som tema ble overveiende godt tatt imot av så vel presse, forfattere og publikum.

Festivaldagene startet med storbyfilm og frokost i kinoen, deretter gikk turen innom parken, biblioteket, kunstmuseet eller noen av våre andre arenaer over hele byen, ute og inne, i små- og storformat. Vår festivalpub, Felix Pub & Scene var kveldens samlingssted, der litterære opplevelser ble fordøyd i hyggelige og uformelle rammer.

Seminarer

- Kritikerseminaret ved Norsk Kritikerlag
- Internasjonalt seminar om arkitektur-bøker ved NORLA
- Internasjonalt forleggerseminar ved NORLA og Den Norske Forleggerforeningen
- Fribyseminaret ved Nansenskolen, Lillehammer Kommune og Norsk P.E.N.
- Debutantseminar
- Forfatternes Hus ved Nansenskolen
- Bibliotekseminar i samarbeid med Oppland Fylkesbibliotek

Prisutdelinger

- UPrisen til Axel Hellstenius og Morten Skårdal
- Oversetterprisen til Inger Gjelsvik
- Trofastprisen til Nils Nordberg
- Skolebibliotekarforeningens litteraturpris til Bjørn F. Rørvik og Per Dybvig
- Doblougprisen til Beate Grimsrud og Knut Ødegård

Dylan Nights husband under ledelse av Tom Roger Aadland.

Foto: Daniel Shay Lunt/LKK

PEGASUS – PROGRAM FOR BARN OG UNGE

Pegasus har tre hovedfokus

- aktiviteter i forkant av festivalen
- tilbud til skoler og barnehager under festivalen
- program med innhold knyttet til barne- og ungdomslitteratur

Pegasus bygges av samarbeid. Dette gjelder både kompetanse og økonomi. Hovedsponsor for Pegasus er Eidsiva Energi, andre sentrale samarbeidspartnere har vært Norsk Barnebokinstitutt (NBI), Foreningen !les, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere (NBU), NORLA, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF), Lillehammer Bibliotek, Oppland fylkesbibliotek – Bokbussen, Galleri Zink, Lillehammer Byavis, Oppland Arbeiderblad og Klevfos Industrimuseum.

*Engasjerte barnehagebarn på forestilling.
Foto: Jørgen Skaug/LKK*

Pegasus har som tradisjon å invitere fjorårets Astrid Lindgren minnepris vinner (ALMA) til festivalen. I år var den belgiske forfatteren og illustratøren, Kitty Crowther på besøk. Crowther deltok på flere programposter både for voksne og barn, verksted for barn og utstilling i Galleri Zink.

I forlengelse av den årlige utdelingen av Uprisen bygger Pegasus et eget program omkring fjorårets vinner. I 2010 ble Lars Mæhle UPrisvinner med romanen *Landet under isen*. Mæhle deltok på flere arrangement og hadde verksted for elever.

I forkant av festivalen arrangerte Pegasus kurs om bildebøker for lærere og bibliotekarer, tegneserieverksted, papirverksted, standupkurs, skriveverksteder, illustrasjonsverksted, dramatiseringsverksted, skrive- og fotoverksted, skrivekonkurranser, workshop, !leseløype og utstillinger.

Øyets fortelling i Galleri Zink med Shaun Tan, Anna Fiske, Kitty Crowther, Stian Hole, Lisa Aisato og Øyvind Torseter, *Sommer utstilling* i Lillehammer bibliotek med arbeider fra kurs og verksteder i forkant og under festivalen.

Under festivalen tilbys en rekke konserter og forestillinger. Årets tilbud til barnehagene var konsertforestillingen *Juba Tuba* – en hyllest til Knudsen og Ludvigsen. Tre fulle forestillinger og 450 barn som så forestillingen. *Harehjerte* ble vist i to forestillinger med fullsatt festsal i Kulturhuset Banken begge ganger. *Pedal Pusher* med teatergruppen Theatre Delicatessen ble tilbudt både som forestilling for ungdomsskole og videregående skole og som åpen forestilling. 4 forfattere og 1 band ble planlagt og gjennomført av elever ved Lillehammers tre videregående skoler. Grappa *Inna di lights* og UKM-deltakere opptrådte på Sigrid Scene i ulike programposter.

Pegasus har, på samme måte som voksenprogrammet, organisert størstedelen av programmet under serier. *Ord og Bilde* på Galleri Zink, *Grotten* for både barne- og ungdomstrinnet, *Sant og Saklig* om sak og fag, 2 på 1 time, forfattermøter på biblioteket og *Lunsj i Parken*, med opplesning av blant andre en forfatter fra Pegasus-programmet. Nytt av året var *Aldri voksen* på Galleri Zink – programserie om barnelitteratur for voksne.

Festivalen har også en rekke andre arrangement for barn og unge. *!leseløypeshow* - et arrangement for mellomtrinnet med prisutdelinger og visning av *Harehjerte*. *Minibanken* er en oppkjøring til U, hvor nominasjonsklassene fra de åtte fylkene får møte de nominerte forfatterne. U er ungdomstrinnets store show med kåring av UPrisvinneren (fjorårets beste ungdomsbok) samt prisutdeling og musikk. *Barnebokbar* er et arrangement i samarbeid med NBU hvor seks barne- og ungdomsbokforfattere presenterer sine bøker for voksne. *Ung rød løper* - familiearrangement i Festsalen i Kulturhuset Banken lørdag formiddag.

Les for meg, pappa! Et prosjekt Foreningen !les har for å fremme leselyst hos barn generelt og gutter spesielt. Dette arrangementet var startskuddet for *Les for meg, pappa!* i Oppland. *Barnebytråkk* ble arrangert på festivalens siste dag. Barn utstyrt med kart dokumenterer hvordan de helst bruker byen. I samarbeid med Eidsiva Energi, Lillehammer kommune og GD. I tillegg ble *The Lost Thing* – animasjonskortfilm etter bok av Shaun Tan og *Himmelen bak huset* – novellefilm etter Gaute Heivolls roman ved samme navn vist.

Pegasus sender også forfattere ut til skoler og barnehager. Lisa Aisato var i tre barnehager i og utenfor Lillehammer med *Tambar er et troll*. Det var veldig populært og vellykket. Ellers var Hilde Hagerup, Harald Rosenløw Eeg, Bjørn Rørvik, Timo Parvela og Tor Tveite, Axel Hellstenius og Morten Skårdal, Bjørn Sortland og Zulmir Becevic på besøk ved ulike skoler og opplæringsentre.

Pegasus opplever en enorm interesse fra de aller fleste skoler og barnehager i omegn. Alle programposter har vært godt besøkt, og det er gode tilbakemeldinger både fra deltakere og forfattere/artister. Totalt 15 barnehager, 20 barne- og ungdomsskoler og 6 videregående skoler deltok på festivalen. Dette er stort sett skoler og barnehager fra Lillehammer, Øyer, Tretten, Gausdal og Brøttum. Også de åpne arrangementene er godt besøkt. Utfordringen fremover er å nå grupper vi til nå ikke har nådd fram til. Alle Pegasus arrangement er gratis, men for skoler og barnehager er det kostnadene ved reisen som er bøygen.

Eldrid Johansen i programserien *Grotten på Bingo'n*. Foto: Knut-Roger Tangnes/LKK

INFORMASJONSARBEID

1. oktober 2010 ble tema for festivalen i 2011 lansert. I desember var ny hjemmeside på plass sammen med nyheten om at Kate Morten og André Brink skulle komme. I januar var det klart hvem som var nominert til UPrisen og at Maria Amelie var invitert tilbake til Lillehammer for å gjeste festivalen. I februar slapp vi nyheten om besøk av den Oscar-nominerte, og senere Oscar-vinnende, illustratøren Shaun Tan. I tillegg ble påmeldingen til Pegasus lagt ut og oversetterkonkurransen lyst ut. I mars ble det røpet at Joralf Gjerstad skulle komme til festivalen og samarbeidet med Norsk form og programseriene som kom ut av det ble presentert. Hele programmet ble offentliggjort i april, da ble det også kjent at Marit Borkenhagen blir ny festivalsjef. I mai ble noen endringer og nye programposter gjort kjent, deriblant Pushwagners utstillings-åpning med pressekonferanse, tilstedeværelsen til Anonym og Egyptisk revolusjonsnatt.

*Pushwagner foran egne kunstverker.
Foto: Jørgen Skaug/LKK*

Presse

Norsk Litteraturfestival samarbeidet i 2011 med flere medier. Dagbladet var samarbeidspartner i forhold til debatten "Fra Kabul til Karachi", hvor blant andre Elisabeth Eide deltok. Klassekampen var samarbeidspartner i forbindelse med programposten "Islamsk feminisme", hvor blant andre Sara Mats Azmeh Rasmussen og Nazneen Khan-Østrem deltok. Begge debattene inngikk i programserien *Hoveddebatten*. NRK P2 hadde stand i Storgata, med flere direktesendinger i løpet av festivalen.

Antall akkrediterte pressefolk har holdt seg stabilt de tre siste årene. Både små og store aviser var til stede, samt radio og TV.

Under festivalen var det utstillingsåpningen med Unni Askeland og Ari Behn og Pushwagners pressekonferanse som tiltrakk seg mest oppmerksomhet.

Festivalen har som det fremgår av tabellen under hatt en positiv utvikling mht. presseoppmerksomhet de siste årene:

Periode	2008	2009	2010	2011
I festivalperioden, 1. april til 1. juli	341	1009	306	359
Hele året, fra temaslipp til temaslipp	552	1800	743	678

I 2009 opplevde festivalen mye støy og negativ omtale i kjølvannet av David Irving-saken, men ser vi bort fra det året opplever festivalen bred og god pressedekning.

Omtalen i forbindelse med årets festival har vært overveiende positiv. Åpningsforestillingen fikk mye og svært positiv mottakelse, en stor andel av forfatterne som deltok på festivalen fikk positiv oppmerksomhet eller ble intervjuet. Kritikere fra avis og radio har gitt årets festival mye positiv omtale, men det er også enkelte kritikere som ønsker seg flere overraskelser og kontrovers i programmet. Her er noen sitater fra årets pressedekning:

“Færre lanseringer, et godt tema og sterke utenlandske navn vil være med på å gjøre årets litteraturfestival på Lillehammer bedre enn fjorårets, mener Anne Cathrine Straume.”

Sandra Lillebø, Klassekampen

“En makeløs litterær maraton”

Fredrik Wandrup om Solstadvandringen i Dagbladet 29. mai

“Jeg blir så glad av å være her, med så mange hyggelige mennesker rundt meg. (...) Jeg har det så gøy at du ville likt å være inni huet mitt.”

Hariton Pushwagner til GD

“Det er hit vi vil. Lillehammer har virkelig fått det til”

Ari Behn til GD

Visuell profil

Det ble foretatt en stor gjennomgang av festivalens visuelle profil. I de fire siste årene har festivalen hatt en gjenkjennelig visuell profil med små endringer. I år var det på tide med en større oppgradering. Resultatet ble ny logo og illustrasjon for årets tema. Logoen er enkel og er laget med tanke på å kunne brukes i flere år framover. En egen versjon ble laget for Pegasus. Hver festival er tiltenkt en illustrasjon som illustrerer årets tema. Pegasus fikk en egen illustrasjon.

Nettsider

Nettsidene har fått nytt utseende i henhold til den nye visuelle profilen. I tillegg er strukturen forenklet slik at det er lettere å finne fram og mindre tidkrevende å oppdatere dem. Programmet ble lagt ut som PDF (av det trykte programmet) og i en søkbar oversikt. Sidene oppdateres av administrasjonen med forsterkning av frivillige når hele programmet legges ut.

Besøkende fra temaslipp til endt festival er 31 755, mot 27 829 i 2010 og 28 625 i 2009.

Trykksaker

Alle trykksaker ble oppgradert i henhold til ny visuell profil. Det ble produsert hovedprogram med programmet listet i kronologisk rekkefølge samt en skjematisk kortoversikt. Dette programskjemaet ble nærmere festivalen trykket som miniprogram med oppdateringer. I tillegg ble det trykket et program på engelsk for våre internasjonale gjester. Det ble laget to plakater. En med festivalens hovednavn og en kun med illustrasjon. Det ble også produsert nye bannere til Storgata, samt fem store roll-ups til bruk som bakgrunn på festivalens scener.

Markedsføring, andre tiltak

Av andre tiltak for å gjøre festivalen kjent og tiltrekke seg publikum kan nevnes stander i gågata på Lillehammer hver lørdag fra programslipp til festival, annonsering i aviser, nettsider, nyhetsbrev og tidskrifter, foredrag og presentasjoner i ulike sammenhenger, deltakelse på Kulturnatt og distribusjon av programmer og plakater lokalt, i Oslo og flere andre steder i landet. I tillegg bruker festivalen Facebook aktivt (1707 likes) og Twitter (553 followers) i noe mindre grad.

SAMARBEIDSPARTNERE

Offentlige bidragsytere

Kulturdepartementet, Oppland Fylkeskommune, Lillehammer Kommune, Utenriksdepartementet.

Hovedsamarbeidspartnere

Eidsiva Energi, Fritt Ord, Eckbos legater, Dagbladet og Maihaugen.

Øvrige samarbeidspartnere

Norsk Faglitterær forfatter- og oversetterforening, First Hotel Breiseth, Norsk Forfattersentrum, Lillehammer Sentrum, GD, NSB, Norges ambassade på Cuba, Finsk-norsk kulturinstitutt og NORLA.

H. Aschehoug & co, Det Norske Samlaget, Gyldendal Norsk Forlag, Cappelen Damm, Forlaget Oktober, Kagge Forlag, Flamme Forlag, Schibsted Forlag og Pax forlag.

Faglige/kunstneriske bidragsytere

Norsk Oversetterforening, Amnesty International Norge, Norske Dramatikeres Forbund, NORLA, Nansens skolen, Norsk kritikerlag, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, Leser søker bok, Sigrid Undset Selskapet, Foreningen !les, Norsk barnebokinstitutt, De norske Bokklubbene, Høgskolen i Lillehammer, Maihaugen, Galleri Zink, Lillehammer Kunstmuseum, Fabrikken, Oppland Fylkesbibliotek, Dagbladet, Vagant, Shahrazad – stories for life, Norsk P.E.N., Friby Lillehammer, Trill rundt, GD, Sentralkomiteen, Bokmagasinet i Klassekampen, Lillehammer Kino, Lillehammer Sentrum, Oppland Forfatterlag og Norsk Form.

Kjøpte tjenester

Festivalens visuelle profil og trykte materiale ble levert av Børge B. Bredenbeek og nettsidene leveres av Dialecta Kommunikasjon. AVAB CAC og Lillehammer Lyd og Lys sørget for lyd og lys under festivalen. Billetter selges gjennom Billettservice AS. Våre gjester bodde på First Hotel Breiseth, Radisson Blu Lillehammer Hotel, Birkebeineren Hotel & Apartments, Mølla Hotell og Clarion Collection Hammer Hotel. Parkkaféen, Café Stift, Lillehammer Kunstmuseum og Bryggerikjelleren ble benyttet som spisesteder for festivalens gjester.

Arrangementssteder

Søndre Park, Kulturhuset Banken, First Hotel Breiseth, Lillehammer Bibliotek, Lillehammer Kino, Lillehammer Kirke, Maihaugen, Bjerkebæk, Lillehammer Kunstmuseum, Studenthuset Bingo'n, Nansens skolen, Storgata, Brenneriet, Høgskolen i Lillehammer, Plan B, Fabrikken, Galleri Zink, Stampesletta, Haakons Pub, Nikkers sport, Café Stift og Stortorget.

ORGANISASJONEN

Administrasjonen

Kjersti Stenseng	100 % åremål	festivalsjef
Endre Ruset	50 % engasjement	kunstnerisk rådgiver
Randi Høiholt-Vågsnes	40 % engasjement	programansvarlig Pegasus
Lars Mytting	50 % engasjement	ass. kunstnerisk rådgiver
Mari K. Bjerke	100 % fast	produksjonskoordinator
Herman Schultz	korttidsengasjement	teknisk ansvarlig

Styret

Jesper Holte, styreleder
Trygve Åslund, nestleder
Cato Schiøtz
Anne Fløtaker
Agnethe Weisser
Tuva Ørbeck Sørheim
Helge Rønning
Anne Gaathaug, vara
Lars Mytting, vara

Rådet

Frode Sannum, rådsleder	Oppland fylkeskommune
Ågot Gammersvik, nestleder	Maihaugen
Gudmund Moren	Høgskolen i Lillehammer
William Nygaard	H. Aschehoug & co
Anne Oterholm	Fritt grunnlag
Per Christian Opsahl	Den Norske Forleggerforeningen
Anne-Britt Sandvik	Lillehammer Kommune
Svein Olav Hoff	Lillehammer Kunstmuseum
Hans Tarjei Skaare	Nansenskolen
Gina Winje	NORLA
Nina Refseth	Fritt grunnlag
Øyvind Berg	Fritt grunnlag
Astrid Stuve	Fritt grunnlag
Tore Slåtta	Universitetet i Oslo
Birgitte Eek	NBI

Frivillige

Antallet frivillige var 216. Arbeidet med å rekruttere går uten store problemer og en solid innsats har blitt lagt ned for å gjennomføre festivalen i 2011.

Gruppeledere:

Borghild Høystad	Lillehammer bibliotek, Lillehammer kino
Eli Merete Staum	Lillehammer Kunstmuseum, Plan B
Berit Melkild	Søndre park, Lillehammer kirke
Anne B. Dahl	Kulturhuset Banken, Café Stift
Turid Thomassen	Banknatta, Galleri Zink, Stortorget
Linn Cecilie Mæhlum	Maihaugen, Bjerkebæk
Torbjørn Ljones	Stampesletta
Kristin Ytreeide	Bingo'n
Guro Åsvestad	Festivalkontoret
Nils Eiler Fleischer	Pressekontoret

Møyfrid Tagestad	Økonomi
Vivian Haverstadløkken	Vertskap
Janne Kulsrud	Marked lokalt
Trine Tveita	Marked Oslo
Per Brynning	U
Lars Erik Ødegård	Transport
Oda Elise Ødegård	Frivilligkoordinator

I tillegg til gruppene over hadde elever fra Lillehammers tre videregående skoler det fulle og hele ansvaret for 4 forfattere og 1 band på Brenneriet. Lillehammer kameraklubb tok bilder under festivalen.

I løpet av høsten 2010 ble det avholdt evalueringsmøter med hver gruppeleder. 21. september ble det holdt en fest med mat og drikke og underholdning i Holbøsalen, Kulturhuset Banken. Her ble også tema for festivalen i 2011 røpet for de frivillige. Fra januar 2011 ble det avholdt månedlige møter for gruppelederne med informasjon om programmet og planlegging av festivalens gjennomføring. På festivalens siste dag ble det arrangert en avslutning i Kulturhuset Banken med påfølgende avslutningskonsert med Dagfinn Nordbø og Det Norske Poesi & Satireorkester. Grunnet bytte av festivalsjef ble det ikke holdt felles evalueringsmøte for gruppelederne i juni.

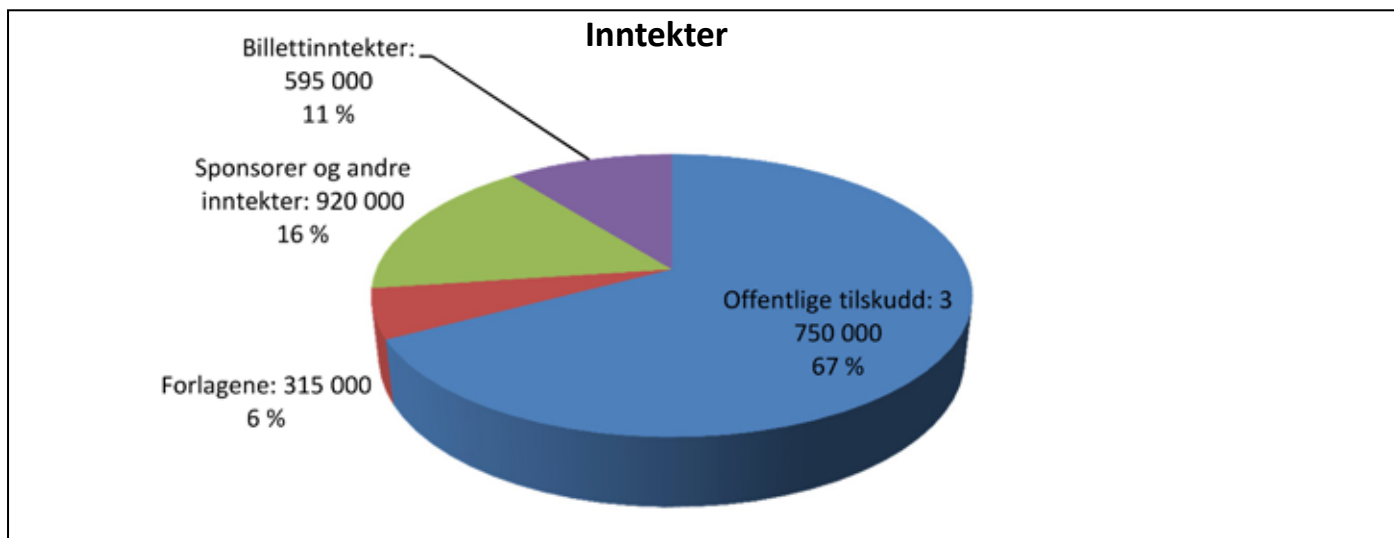

De frivillige på festivalkontoret sørger for at forfattere og publikum får en god mottakelse. Her setter Ida Roland Birkvad festivalbånd på Vetle Lid Larsen. Foto: Jørgen Skaug/LKK

ØKONOMI

Norsk Litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene ble tildelt status som nasjonal knutepunktfestival i 2006. Knutepunktoppdraget betyr at festivalen ligger som fast post på statsbudsjettet og den offentlige finansieringen er delt mellom stat (60 %) og fylke/kommune (40 %). De offentlige midlene utgjør godt over halve festivalbudsjettet. På statsbudsjettet for 2012 får Norsk Litteraturfestival en økning på 500 000,- fra staten og det er kjærkomment. Til tross for dette er festivalens rammer beskjedne i forhold til sammenlignbare festivaler – og også i forhold til festivalens posisjon og omfang. Det faglige, praktiske og økonomiske samarbeidet med kulturinstitusjoner og organisasjoner er en forutsetning for at det er skapt en festival med høy kvalitet, til tross for et lavt budsjett.

Festivalinntekter 2011: 5,6 millioner. Disse er fordelt slik:

Norsk Litteraturfestival har en ikke-kommersiell målsetting. Festivalen byr på en rekke gratisarrangementer og program i små, intime lokaler der publikum kommer tett på forfatterne. Billettinntektene utgjør ca 14 % av inntektene, og festivalen er derfor helt avhengig av betydelig offentlig og annen støtte.

Festivalen har de siste årene hatt et svært positivt årsresultat og har opparbeidet en egenkapital som bidrar til å gi festivalen økt økonomisk trygghet.

Festivalen betyr mye for byen Lillehammer og næringslivet her. En stor publikumstilstrømming gir betydelige tilskudd til byens handelsstand og overnattings- og serveringssteder.

Økonomisk utvikling i Norsk Litteraturfestival 2006 til 2011

I hele tusen	2007	2008	2009	2010	2011
Offentlige tilskudd	2 900	2 900	3 650	3 750	3 750
Andre tilskudd/sponsormidler	1 200	990	1 450	1 490	1 150
Salgsinntekter	1 000	500	900	850	700
Produksjonsverdi*	2 050	2 050	2 100	2 300	2 500
Totalt	7 150	6 440	8 100	8 390	8 100

*I produksjonsverdi inngår de frivilliges arbeidsinnsats og programelementer i festivalprogrammet som er betalt av andre . Antallet frivillige har hatt en stor økning.

TEMA 2012: PENGER

“Money, money, money,” synger ABBA, “must be funny, in the rich man’s world.” Enhver diskusjon om penger bør starte med en bevissthet om hva det vil si å ikke ha penger. Penger har alltid skapt forskjeller og avstand mellom mennesker. Helt siden penger ble oppfunnet som byttmiddel i Mesopotamia for mer enn 5000 år siden har penger dannet grunnlaget for fremskritt og optimisme, men også fortvilelse og misunnelse for den som mangler eller ikke har nok penger.

Det sies at penger er roten til alt ondt. Sikkert er det at mange av verdens store konflikter, kriger og utnyttelse av mennesker og natur, er drevet av begjær etter mer penger. Hele den moderne fremskrittsoptimismen er tuftet på ideen om økonomisk fremgang. I en finansverden som de siste årene ved flere anledninger har løpt løpsk, er det grunn til å spørre hva penger gjør med oss som mennesker? Blir vi lykkeligere? Norge har gått fra å være et fattig fiske- og jordbruksamfunn til å bli verdens rikeste land. Hvordan har den store velstandsutviklingen påvirket norske forfattere og måten vi skriver på?

Forfattere snakker ofte om penger, gjerne med bekymring i stemmen. Få yrkesgrupper har et like anstrengt forholdt til penger som kunstnere, antagelig fordi kunstnerisk arbeid nesten alltid står i en uløselig konflikt til krav om lønnsomhet og effektivitet. Historien er full av eksempler på forfattere som har skrevet om å mangle penger, sjeldnere om å ha nok. I litteraturen har penger vært et tema siden tidenes morgen, fra Platons dialoger og Bibelen, til Hamsuns *Sult*, Thomas Manns *Buddenbrook* og moderne finansthrellere. Hos apostelen Matteus står det: “Ingen kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og Penger.” Det går ikke an å snakke om penger uten også å se nærmere på hvilke verdier som ikke kan kjøpes for penger. Fremdeles er det slik at det bare er i litteraturen penger vokser på trær.

Velkommen tilbake til en stor festival i en liten by 29. mai til 3. juni 2012

ARTISTER

Aadland, Tom Roger
Aalen, Ida
Aamodt, Ane
Aanestad, Ingrid Z.
Aarebrot, Even
Aasprong, Monica
Aasvik, Stig
Adampour, Mina
Adolphsen, Peter
Almaas, Ingerid
Almadhoun, Ghayat
Alstad, Stig Erik
Alwan, Safaa
Amelie, Maria
Andersson, Arnold
Andreasen, Guttorm
Andreassen, Trond
Andreassen, Morten
Ansnes, Ragnhild Lund
Armstrong, Charles Ivan
Askeland, Unni
Aspeli, Widar
Asprusten, Mette
Aurdal, Martine
Austenå, Ann-Magrit
Bakke , Tove
Bakkevoll, Therese
Becevic, Zulmir
Behn, Ari
Bence-Jones, Miranda
Berg, Ivar
Berg, Bjørn
Berg, Line
Berg, Steinar
Berg, Øyvind
Bergsvåg, Henning H.
Bermann, Andreas Vaa
Besigye, Bertrand
Beyer, Torgeir
Birkeland, Oddmund
Bjerke, Ole
Bjerke, Vilde
Bjerkli, Myriam
Bjørnebye, Stig Inge
Blad, Hans Petter
Blatt, Thomas Marco
Bonnievie, Live
Brink, André
Brink, Karina
Bruheim, Magnhild
Brønne, Kari Fredrikke

Buene, Eivind
Bugge, Mikkel
Bull-Gundersen, Anne
Bø, Eirik
Bøgeberg, Jørn
Can, Mustafa
Carmona-Alvarez, Pedro
Carvalho, Celio de
Cass, Josh
Chaudry, Amsma
Christensen, Susanne
Clute, John
Crowther, Cathrine
Cumming, Oliver
Dahle, Gro
Dahle, Ola
Daplyn, Thomas
Davies, Gareth
Dumboya, Mouctar
Dyrborg, Peter
Eeg, Harand Rosenløy
Egeberg, Erik
Eggen, Torgrim
Ehler, Peter
Eick, Mathias
Eide, Elisabeth
Eidsvåg, Inge
Eilertsen, Erik
Ekern, Simen
Ellefsen, Karl Otto
Elvsaa, Trygve
Engum, Andres Halsan
Erdogan, Asli
Eriksen, Thomas Hylland
Evjemo, Eivind
Fagerholm, Monika
Faldbakken, Knut
Farley, Paul
Figueiredo, Ivo de
Fiske, Anna
Fjær, Kjetil
Flyman, Karl
Fossen, Erling
Fossum, Karin
Fossum, Jens
Fostervold, Odd Erik
Frang, Arne
Frank, Niels
Førsund, Joachim
Gabrielsen, Guro Voss
Geitanger, Anne

Ghalegolabi, Mehda
Gjelsvik, Inger
Gjerstad, Joralf
Gotaas, Thor
Granlien, Camilla
Granlund, Tom
Granlund, Ted M.
Grasaasen, Nikolai
Grav, Christoffer
Gravem, Dag F.
Grimsrud, Beate
Grue, Jan
Grytten, Frode
Grønstad, Erland
Grøntvedt, Nina E.
Grønvold, Ulf
Gudbrandsen, Leo
Guerra, Wendy
Guiney, Alex
Gulbrandsen, Liv
Gärtner, Henning
Hageberg, Margunn
Hagen , Aksel
Hagen , JørnHagerup , Hilde
Halberg, Jonny
Hallberg, Anna
Halsen, Jørgen Bakken
Halvorsen, Elisabeth Beanca
Hansen, Atle
Hansen, Tore Opdal
Hareide, Dag
Harper, Morten
Harstad, Johan
Hartberg, Flu
Hassan, Ilham
Hasund, Ingrid Kristine
Haug, Camilla Susann
Haug, Lars Andreas
Haug, Thomas
Haugen, Patrick
Haugen , Karin
Haugom, Andreas
Hayter, Peter
Helgason, Hallgrímur
Hellstenius, Axel
Helseth, Tore
Henriksen, Levi
Henriksen, Anne Christine
Henriksen, Olav G.
Hjeltnes, Arne
Hjorth, Vigdis
Hoem, Knut
Hole, Stian

Hole, Sigurd
Holm, Erling Dokk
Houm, Nicolai
Hovland, Ragnar
Huitfeldt, Anniken
Huse, Tone
Høgshaug, Leif
Høgset, Katja
Hørup, Peter
Ikonya, Philo
Ims, Gunvald
Ingebrigtsen, Eirik
Iralu, Easterine Kire
Iversen, Carl Morten
Jacobsen, Roy
Jakhelln , Cornelius
Jensen, Tom Harald
Jensen, Jens Peter Kaj
Jensen, Peder
Jenshus, Ida
Jevanord, Øystein
Johansen, Eldrid
Johansen, Øystein Midtgård
Johansen, André Severin
Johnsen, Sigbjørn
Johnsen, Audun Barsten
Joner, Sverre Indris
Jones, Jakob
Jordal, Preben
Jostad, Morten
Kavli, Ann
Khan, Mahmona
Khan-Østrem, Nazneen
Kiil, Hanne
Kittelsen, Erling
Kiøsterud, Erland
Kjorstad, Hans P.
Kjærnes, Karianne
Kjærstad, Jan
Kleiser, Ib
Kleiva, Arve
Klok, Janke
Kolloen, Ingar Sletten
Kolmannskog, Håkon
Kornmo, Tina Shagufta
Kornstad, Håkon
Kronborg, Anne-Kristine
Kullerud, Dag
Lahlum, Hans Olav
Landa-Schreitt, Luis
Langeland, Henrik
Langeland, Nils Rune
Larsen, Martin

Larsen, Vetle Lid
Larsen, Martin
Larsen, Nepper
Lassén-Seger, Maria
Lautrup, Jonas
Lenth, Lars
Liland, Ingebjørg
Lillegraven, Ruth
Lillseth, Finn
Linde, Hieidi
Lindholm, Audun
Loe, Erlend
Loftshus, Torstein
Lund, Thure Erik
Lunde, Mathis
Lundevall, Tarald
Maanum, Kirsti
Mai, Anne-Marie
Markhus, Rune
Marstein, Kari
Mathiesen, Rolf
Mejlænder, Petter
Melhuus, Ole Marius
Meyer, Astrid Hygen
Micaelsen, Vera
Midthun, Arild
Mikkelsen, Joakim Engevold
Mjønes, Johan
Mojo
Mortensen, Jørn
Morton, Kate
Mostue, Sigbjørn
Myklebust, Hilde
Müller, Lars
Mytting, Lars
Mæhle, Lars
Männikkö, Lise
Møller, Martin Johannes
Mørk, Kjersti Lersbryggen
Mårud, Thomas
Ncube, Busi
Nedrejord, Kathrine
Nermoen, Sigurd Erlend Underhaug
Nesse, Ruben
Newth, Eirik
Nielsen, Jòanes
Nielsen, Per Halstein
Nikolajsen, Rasmus
Nilsen, Tove
Nilsen, Remi
Nordbø, Dagfinn
Nyberg, Fredrik
Nydal, Ane

Nyhus, Svein
Nystabakk, Rebekka
Nystabakk, Rakel
Nærum, Knut
Ohldieck, Hans Jacob
Ohnstad, Ingrid
Orre, Annette
Oterholm, Anne
Ousland, Bjørn
Partapuoli, Kari Helene
Parvela, Timo
Pedersen, Øivind
Pervez, Andreen
Pettersen, Alexander
Prince, Mona
Pryser, Tore
Raattamaa, Lars
Raja, Abid
Rajih, Mansur
Rakeng, Oddvar
Ramnefjell, Trygve
Rasmussen, Sara Azmeh
Rem, Håvard
Riley, John Erik
Ringen, Stein
Rodriques, Eduardo Cedeno
Rogne, Espen
Rogstad, Liv
Rossi, Oscar
Rotmo, Hans
Rydland, Asbjørn
Røed, Tonje
Rørvik, Bjørn F.
Røssland, Tor Arve
Sandvær, Ingar
Sandøy, Iver
Sannem, Jo
Schiøtz, Cato
Seglem, Karl
Selaihi, Sarah
Selboe, Tone
Selmer, Aksel
Sevaldsen, Kristin
Shafieian, Mazdak
Sheikh, Momina
Sheikh, Yumina
Sibeko, Guro
Sjøvaag, Jonas Howden
Skjerve, Sofie
Skjærvik, Kjell
Skullerud, Kristian
Skårdal, Morten
Slaatsveen, Wiggo

Slapgard, Sigrun
Slåen, Torstein
Smith, Roland
Smith-Simonsen, Bjørn
Sogstad, Einar
Solberg, Lisa Aisato Njie
Solstad, Dag
Sortland, Bjørn
Stalsberg, Tom
Steen, Thorvald
Steensnæs, Kjetil
Steinsfjord, Eigil
Stenersen, Anne
Stenseng, Kjersti
Stenseth, Bodil
Storaas, Vigleik
Storaas, Gaute
Strømmevold, Siri
Stølan, Arne Hugo
Sunde, Ole Robert
Suslu, Fatma
Svingen, Arne
Swensson, Jan
Sylta, Eli
Sæterbakken, Stig
Sæteren, Liv
Søbye, Espen
Søkilde, Morten
Søndergaard, Morten
Sørheim, Thor
Sørum, Steffen
Tafdrup, Phillip
Tan , Shaun
Thelle, Anne
Thommesen, Olemic
Tiberg, Joar
Tiller, Carl Frode
Tinnasand, Svein Arne
Toibin, Colm
Torkildsen, Terje
Torp, Ane Dahl
Torseter, Øyvind
Touby, Aissa
Touby, Abderahmin
Tronsmo, Ivar
Tvedt, Chris
Tveite, Tor
Ulateig, Egil
Ullah, Aesha
Ulvo, Andreas
Uri, Helene
Uriri, Prudence
Vaagsholm, Oddmund

Valeur, Christian
Vardøen, Jan
Versto, Stein
Virud, Kåre
Vletter, Martien de
Vold, Tonje
Vold, Jan Erik
Vuckic, Amila
Waage, Petter Normann
Waldron, Fergus
Walgermo, Alf Kjetil
Wallace, Benedicte
Wallin, Birgitta
Wandrup, Fredrik
Wang-Naveen, Mala
Weihe, Hans Jørgen Wallin
Westhrin, Henriette
Westö, Kjell
Winkler, Lasse
Woetmann, Lars Emil
Youmans, Mariann
Zaman, Kadafi
Zugor, Darko
Ødegård, Knut
Ørstadvik, Hanne
Østby, Anne
Åberg, Are
Ås, Inge
Åslund, Trygve